

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร.เรณูการ์ ทองคำรอด
2. อาจารย์ ดร.กชพงศ์ สารการ

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วิทย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย

จังหวัดยโสธร

ผู้วิจัย นางสาวพร จันทร์สาม รหัสนักศึกษา 2555100250 **ปริญญา** พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

(การบริหารการพยาบาล) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) อาจารย์ ดร.เรณูการ์ ทองคำรอด (2) อาจารย์ ดร.กชพงศ์ สารการ **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย จังหวัดยโสธร 2) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย จังหวัดยโสธร และ 3) ประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย จังหวัดยโสธร

การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงกึ่งโครงสร้าง ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ กระบวนการ TOP Model และเทคนิค AIC และระยะที่ 3 การประเมินผลรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินภาวะซึมเศร้า แบบทดสอบความรู้ในการป้องกันการฆ่าตัวตาย และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 56 คน ประกอบด้วย ผู้มีภาวะเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ญาติ แกนนำชุมชน และบุคลากรสาธารณสุข โดยเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ยังไม่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตายที่ชัดเจน ชุมชนยังขาดความเข้าใจและความตระหนักในความสำคัญของการป้องกันการฆ่าตัวตาย 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน การให้องค์ความรู้ การเสริมสร้างพลัง การเสริมสร้างสุขภาพจิต และสร้างชุมชนการเรียนรู้ และ 3) หลังการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตายพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมีคะแนนเฉลี่ยของภาวะซึมเศร้าลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บุคลากรมีความรู้ ทักษะและทักษะการป้องกันการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบในระดับมาก

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของชุมชน การป้องกันการฆ่าตัวตาย

Thesis title: The Development of a Community Participatory Model for Preventing Suicide of Yasothon Province

Researcher: Mrs. Suprapron jansam; **ID:** 2555100250; **Degree:** Master of Nursing Science (Nursing Administration) **Thesis advisors:** (1) Dr. Renukar Thongkhamrod; (2) Dr. Kotchapong Sarakan **Academic year:** 2017

Abstract

The purpose of this research and development were (1) to study the situation of community's participation for preventing suicide in Yasothon province. 2) to develop the community participatory model for preventing suicide in Yasothon province and 3) to evaluate the community participatory model for preventing suicide in Yasothon province.

This study divided into three phases. The first phase aimed to study the situation of community's participation for preventing suicide in Yasothon province. The sample included 56 stakeholders. The research instrument was semi structure interview. The second phase aimed to develop the community participatory model for preventing suicide in Yasothon province. The research instrument were TOP Model Process and A-I-C Technique. The last phase aimed to evaluate the community participatory model for preventing suicide in Yasothon province. The research instrument were the depression inventory, the preventing suicide knowledge test, and the satisfaction questionnaire. The samples were 56 stakeholders comprised of the person who was at risk of suicide, relatives, community leaders and health personels. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation.

The research finding were as follows 1) There is no community involvement pattern in suicide prevention. The community lacked of the understanding and awareness of the importance of suicide prevention. 2) The community participatory model for preventing suicide in Yasothon province consisted of the stakeholder's participation, giving knowledge, empowerment, promoting mental health and creating learning community. And 3) The sample who had high risk of suicide rated their depression at lower level. The health personels rated their knowledge, attitude, and practice in suicide prevention at higher level. They rated there satisfaction to the model at high level.

Keywords Community Participation, Suicide Prevention

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.เรณูการ์ ทองคำรอด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.กชพงศ์ สารการ อาจารย์ร่วมปรึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อคิด คำแนะนำให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ตลอดจนช่วยเหลือไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบ ขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญ พักตร์ อุทิศ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาพยาบาล ศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ ในการศึกษาที่มีคุณค่ายิ่งจนประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความ อนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็น ประโยชน์ในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ และ สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้การสนับสนุน ขอขอบพระคุณห้องสมุดและบรรณารักษ์ของ สถาบันการศึกษาต่างๆที่ได้เป็นแหล่งค้นคว้าตำราและสนับสนุนเอกสารวิชาการ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล โรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 7 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งพยาบาลกลุ่มงานจิตเวช พยาบาล รพสต. ในเขต อ. เมืองยโสธร ผู้นำชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็น อย่างดี

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต สติปัญญาและสิ่งที่ดีงาม ครอบครัวญาติ พี่น้อง หัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานที่เป็นที่รักและให้กำลังใจ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ด้วยดี

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่ทุกท่านที่ได้ กล่าวมาทั้งหมดนี้

สุภาพร จันทร์สาม

สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับ	6
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
องค์ความรู้เกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย	9
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	23
แนวคิดการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม (A-I-C)	54
แนวความคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)	62
บริบทที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตายของจังหวัดยโสธร	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	75
กรอบแนวคิดการวิจัย	82
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	84
รูปแบบการวิจัย	84
ประชากรในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	86
การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ.....	91
วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	97
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัย.....	99
สภาพการปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย.....	99
การพัฒนารูปแบบของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย.....	113
การประเมินผลรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย.....	125
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	143
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	143
สรุปการวิจัย.....	143
อภิปรายผล.....	148
ข้อเสนอแนะ.....	156
บรรณานุกรม.....	158
ภาคผนวก.....	161
ก หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล.....	162
ข เครื่องมือการวิจัย.....	165
ประวัติผู้วิจัย.....	176

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนตำบล หมู่บ้าน หลังคาเรือน ประชากรแยกชายอำเภอ จังหวัดยโสธร.....	69
ตารางที่ 2.2 จำนวนและอัตราต่อประชากรแสนคนของการฆ่าตัวตายไม่สำเร็จจังหวัดยโสธร.....	73
ตารางที่ 2.3 จำนวนและอัตราต่อประชากรแสนคนของการฆ่าตัวตายสำเร็จจังหวัดยโสธร.....	74
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ภาวะซึมเศร้า.....	106
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละผลการประเมินภาวะซึมเศร้าด้วยแบบประเมิน 9 คำถาม (9Q)	108
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนตามแบบประเมินภาวะซึมเศร้ากลุ่มตัวอย่างผู้ภาวะซึมเศร้า และเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย (n=53).....	108
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนตามแบบประเมินความเข้มแข็งทางใจกลุ่มตัวอย่างผู้ภาวะ ซึมเศร้าและเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย (n=53).....	111
ตารางที่ 4.5 แสดงผลการประเมินความสุขในชีวิตของกลุ่มตัวอย่างผู้ภาวะซึมเศร้า และเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายจำแนกตามระดับความสุข.....	111
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนตามแบบประเมินความสุขในชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ภาวะซึมเศร้า (n=53).....	111
ตารางที่ 4.7 แสดงสภาพการณ์ปัญหาสุขภาพจิตและภาวะซึมเศร้าในพื้นที่.....	114
ตารางที่ 4.8 สรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการป้องกัน การฆ่าตัวตาย ในกระบวนการ A-I-C	116
ตารางที่ 4.9 เป้าหมายและแนวการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลช่วยเหลือ ผู้ภาวะซึมเศร้าและเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย.....	119
ตารางที่ 4.10 แสดงแผนงาน รายละเอียดกิจกรรม และการรับผิดชอบในการพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลช่วยเหลือผู้ภาวะซึมเศร้าและ เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย.....	122
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการดำเนินงานตามรูปแบบการป้องกัน การฆ่าตัวตาย ก่อนและหลังการพัฒนา (n=53).....	126

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.12	การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันการฆ่าตัวตาย วิเคราะห์ตามแบบประเมินทั้ง 3 ลักษณะ.....	126
ตารางที่ 4.13	เปรียบเทียบจำนวนผู้มีภาวะซึมเศร้าด้วยแบบประเมิน 9 คำถาม (9Q) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 53 ราย ก่อนและหลังการดำเนินงาน จำแนกตามระดับความรุนแรงของภาวะซึมเศร้า.....	127
ตารางที่ 4.14	แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับโรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งในการใช้รูปแบบก่อนการพัฒนา (n=56)	128
ตารางที่ 4.15	แสดงระดับทัศนคติเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ รูปแบบก่อนการพัฒนา (n=56).....	129
ตารางที่ 4.16	แสดงระดับการปฏิบัติตนในการป้องกันการฆ่าตัวตายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการใช้รูปแบบก่อนการพัฒนา.....	130
ตารางที่ 4.17	การเปรียบเทียบระดับความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติตนในการป้องกันการ ฆ่าตัวตาย ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบ ก่อนและหลังการพัฒนา.....	132
ตารางที่ 4.18	แสดงความพึงพอใจต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัว ตาย ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบ (n=56).....	133
ตารางที่ 4.19	แสดงความพึงพอใจต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันการฆ่าตัวตาย ของญาติผู้มีภาวะซึมเศร้า.....	134
ตารางที่ 4.20	แสดงรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการฆ่าตัวตาย.....	138

ฎ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จและพยายามฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จ ปี 2550 – 2556	
ต่อประชากรแสนคน	72
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	83

